

Jan Bratu, šef Misije OEBS-a u Srbiji, govori za Danas o prošlogodišnjim pretnjama našem listu

Očekujem da nadležni nastave istragu

BEOGRAD // Iako nije postignut željeni rezultat istrage, jer nije identifikovan počilac, odnosno autor jezivih pretnji koje su pre godinu dana upućene novinarima i urednicima redakcije lista Danas, uzdržao bih se od ocene da je istraga „neuspeh“. Digitalne pretnje mogu biti komplikovane za istraživanje čak i kada potiču iz iste zemlje, a još su kompleksnije za otkrivanje kada dolaze iz inostranstva. Brojne pretnje da su bombe postavljene u školama širom Srbije, koje takođe dolaze iz inostranstva i gde počinioci nisu otkriveni, su još jedan primer za to, kaže za Danas šef Misije OEBS-a u Srbiji Jan Bratu, koji je nakon pomenutih pretnji prošle go-



Šef Misije OEBS-a u Srbiji: Jan Bratu

jih je kao šef Delegacije OEBS dobio od nadležnih organa, istraga do sada nije dovela do otkrivanja počilaca jer Švajcarska nije srpskom tužilaštvu dostavila podatke o tome ko stoji iza pretećeg mejla.

- Pošto su pretnje stigle elektronskom poštom iz Švajcarske, preko pomenutog Proton Mail-a, srpske vlasti u ovoj fazi same ne mogu mnogo toga da urade. Živimo u vremenu kada je veoma lako javno objavljivati negativne komentare, pa čak i koristiti govor mržnje, kada ne razgovaramo direktno - licem u lice. Verujem da su naša društva, u kojima ljudi provode sate i sate na internetu, postala pomalo neosetljiva na tu mogućnost da mogu sve da komentarišu anonimno. Vidim i da korišćenje društvenih mreža, kao i onlajn sfere uopšte, na neki način potkopava društveno tkivo uma-

► Korišćenje društvenih mreža potkopava društveno tkivo, solidarnost, međusobno poštovanje i saglasnost o osnovnim principima, što je rezultat društveno-političke polarizacije društva

skoju i koja pruža usluge takozvane „od početka do kraja“ (end-to-end) anonimizovane i šifrovane elektronske komunikacije, sprečilo organe za sprovođenje zakona da pronađu počinioca.

- Ova kompanija sebe reklamira tako što kaže da je „registrovana i ima sedište u Švajcarskoj i da su podaci svih korisnika zaštićeni strogim švajcarskim zakonima o privatnosti i švajcarskom neutralnošću“. U ovom slučaju istraga je zahtevala međunarodnu pravnu pomoć od strane nadležnih organa Švajcarske. Srpsko tužilaštvo je taj zahtev podnelo, ali, kako saznajemo, švajcarske vlasti nisu postupile po njemu. Ne znamo razlog odsustva njihove adekvatne reakcije. Naravno, u onlajn sferi lakše je pretili i teže je pronaći počinioca koji se često kriju iza složenih digitalnih enkripcija što policijske istrage u visoko-tehnološkom kriminalu čini još izazovnijim, objašnjava Bratu.

Naš sagovornik dodaje da, prema informacijama do ko-

njujući društvenu solidarnost, međusobno poštovanje i saglasnost o osnovnim principima, navodi ambasador i dodaje da je to rezultat i društveno-političke polarizacije društva, koja postoji ne samo u Srbiji, već i u Evropi i Severnoj Americi.

- Treba nastaviti i sa osnaživanjem policije, tužilaštva i svih drugih aktera uključenih u istrage i krivično gonjenje složenog visoko-tehnološkog kriminala. Na taj način će se i medijska i novinarska zajednica osećati bezbednije, jer će imati osećaj da su u rukama institucija koje su sposobne da se nose sa izazovima koje takvi slučajevi nose, kaže Jan Bratu.

On na kraju ipak insistira da je prevencija ključna reč i da Misija OEBS-a u Srbiji intenzivno radi sa Stalnom radnom grupom, kao i sa policijom, tužiocima i sudijama, na informisanju, obuci i operacionizaciji preventivnih mehanizama koji će doprineti izgradnji bezbednijeg okruženja za rad novinara i novinarki.

I. N.



Foto: Danas / Radenko Topalović

Safeta BIŠEVAC

RESETOVANJE

Kad Čola pobedi Priju i Cecu

Vanredni parlamentarni i izbori za Beograd i još više od 60 lokalnih samouprava raspisani, kampanja počela (kao da je prestajala), predaju i proglašavaju izborne liste... Uključili se ugledni pojedinci i organizacije koji žele da motivišu birače da glasaju. Kako bi na izbore izašlo što više mladih, aktiviralo se i udruženje srednjoškolaca „I mi se pitamo“. Jedna od njihovih prvih akcija je simulacija izbora na kojima su mladi glasali ko bi trebalo da nastupi ispred Skupštine Srbije za doček Nove godine.

- Hteli smo da ih privučemo ovom temom jer to zanima većinu za razliku od pravih izbora. Na listi su bili Čoda, Jelena Karleuša, Aleksandra Prijović, Aca Lukas, Crni Cerak, Desingerica, Zdravko Čolić i Ceca jer su oni na top listama kod mladih i imaju ubedljivo najviše pregleda, objasnio je Luka Babić, iz udruženja „I mi se pitamo“. Spadam u pripadnike generacija koje se zgroze na ovakav spisak pevača, od kojih pesme bar polovine nikada nisam slušala, već tek načula, ali sudiždam se onog tradicionalnog „kavki su ovi mladi“, „ništa ne znaju“, „bruka i sramota“...Svojevremeno sam to i sama slušala. Mi smo radije slušali rok, pank, pop i čudili se onim retkim koji su slušali tada tek u povelju novokomponovane narodnjake. Više se ničemu ne čudim. Ali malo sam iznenađena rezultatom ove simulacije glasanja. Najviše glasova dobio je Zdravko Čolić, skoro 37 odsto, na drugom mestu je Aleksandra Prijović sa 15 odsto, treća Ceca sa 13. Crni Cerak i Desingerica dobili su po skoro devet, Čoda i

Ako su fotografije sa skupova

Vlade povodom zvaničnih događaja jedina „prljavština“ koju su našli Vladimiru Obradoviću - odlično

Aca Lukas po 6,5 odsto. Poslednja je Jelena Karleuša, za koju je 4,5 odsto mladih smatralo da bi trebalo da nastupi na dočeku Nove godine. Možda će ove izbore da proglasi nelegalnim i traži nove. Ovakav vid simulacije glasanja verovatno nije toliko relevantan, ali ako je Zdravko Čolić, najveća zvezda jugoslovenske zabavne muzike, ubedljivo pobedio razne novokomponovane muzičke pojave, možda ima nade? Opoziciji to ništa ne znači, jer Čolića ne mogu da stave na listu. Javne ličnosti, sportisti i estradne zvezde, vidimo to svakodnevno, više vole vlast, a Čolić se, pametno, nikada nije politički izjašnjavao. Ako izuzmemo onu „Druže Tito mi ti se kunemo“, vremena bila drugačija i prisustvo svečanosti povodom petog rođendana SNS 2013.godine, možda čovek samo hteo da vidi kako to izgleda. Kakvi su moji utisci o početku kampanje? Manje-više očekivano prljavo, za šta je, smatram, odgovorna vlast, koja godinama neguje netolerant i uvredljiv odnos prema svima koji misle drugačije i usude se da ih kritikuju. Istraživanja pokazuju da bi SNS mogla da izgubi Beograd što bi, ako se desi, bio veliki uspeh opozicije. Vlast pokušava da blati kandidata liste „Srbija protiv nasilja“ za gradonačelnika Vladimira Obradovića, ali ako su fotografije sa skupova Vlade povodom zvaničnih događaja jedina „prljavština“ koju su mu našli - odlično. Važno je izaći, glasati, pokazati da je vlast smenjiva. Ali, kako kaže „Peščanik“: „Ako vam je dobro, onda ništa“. Većina je verujem svesna da nije dobro, samo treba da to pokažu.

Obaveze Srbije

Iz perspektive OEBS-a, Bratu podseća na obaveze preuzete od strane svih 57 država učesnica, uključujući i Srbiju: Da se preduzmu efikasne mere za okončanje nekažnjivosti za zločine nad novinarima, obezbeđivanjem odgovornosti kao ključnog elementa u sprečavanju budućih napada; Zatim, da se javno i nedvosmisleno osude svi napadi i nasilje nad novinarima; I na kraju, da se javno i nedvosmisleno osude i napadi na novinarku, kao što su seksualno uznemiravanje, zlostavljanje, zastrašivanje, pretnje i nasilje.

dine, posetio redakciju lista, kako bi, zajedno sa predstavnicima tužilaštva, policije i Delegacije EU, pružio podršku Danasu. Podsetimo, 6. novembra 2022. na mejl adresu glavnog i odgovornog urednika stigla je anonimna poruka naslovljena sa „Beogradski Šarli ebdo“, u kojoj se novinari, urednicima i kolumnistima lista Danas preti terorističkim napadom na redakciju, uz pominjanje „salvi meta-ka“ i niz drugih zastrašujućih detalja.

- Uveren sam da su nadležni pokušali da pronađu počinioca, da su se potrudili da obezbede sigurnost novinara dnevnog lista Danas nepo-

sredno nakon što su anonimne preteće poruke stigle i da su javno i nedvosmisleno osudili ove pretnje. Takođe sam obavešten da ovaj slučaj nije zatvoren i stoga očekujemo od tužilaštva i policije da nastave sa sprovođenjem istražnih radnji, navodi Bratu.

Ambasador podseća da je prošlog četvrtka, 2. novembra, obeležen Međunarodni dan borbe protiv nekažnjivosti zločina nad novinarima.

- Tom prilikom naglasio sam da želim da ohrabrim državne organe u Srbiji da svakog dana budu solidarni sa novinarima, da pokažu odlučnost i političku volju da se okonča nekažnjivost za zločine nad medijskim radnicima u skladu sa važećim zakonima i preuzetim međunarodnim obavezama. Ovo uključuje i Odluku o bezbednosti novinara koja je doneta na ministarskom savetu OEBS-a 2018. godine, u Milanu, kaže Bratu. To se odnosi i na dnevni list Danas. Odmah nakon pretnji posetio sam redakciju Danasa i izrazio podršku zajedno sa delegacijom Stalne radne grupe za bezbednost novinara, među kojima je bio i predstavnik Ministarstva unutrašnjih poslova. Obavešteni smo da je policija, pošto su im pretnje prijavljene, uvela pojačane patrole oko zgrade u kojoj se nalaze kancelarije vašeg lista. Ovo je bio samo jedan korak, uporedo sa istragom, podseća Bratu.